

Natur- og Miljøklagenævnet
Rentemestervej 8
2400 København NV
Sendt elektronisk via Klageportalen

Vingsted den 8. juni 2015

KLAGE

Klage over miljøgodkendelse samt klage over manglende VVM til "Hundshage havbrug", Hjarnø Havbrug A/S, Juelsminde, Sags Nr.: 09.02.01-P19-000148:

Danmarks Sportsfiskerforbund påklager hermed Hedensted kommunes miljøgodkendelse af "Hundshage Havbrug", samt påklager afgørelsen om IKKE-VVM til samme.

Miljøgodkendelsen vil medføre en fortsat miljømæssig belastning af kystvandene Horsens Fjord og farvandet ud for. Det vil også udgøre en væsentlig trussel mod Natura2000-område nr. 56 Horsens Fjord, havet øst for Fjorden og Endelave.

Hedensted Kommune giver ifølge formanden for Teknisk Udvalg miljøgodkendelsen, fordi der er tale om en lovligt drevet virksomhed, der er nævnt i kommuneplanen, at miljøgenerne derfra er små, og at vandplanen ikke kræver begrænsning af havbrugene. Det vil af det følgende fremgå, at der er væsentlige miljøgener ved havbrugene i området. Vandplan I 2009-15, kræver ikke begrænsninger i havbrugene, men Vandområdeplanen er fremsat, og den mangler at udpege ganske væsentlige kvælstof- og fosforreduktioner for at miljømålene kan opfyldes.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener det er i strid med ligebehandlingsprincippet, når det offentlige investerer massivt i spildevandsrensning, hvor kommunerne i oplandet til Vandopland Horsens Fjord har ofret betydelige summer på kloakering, samt nye og bedre renselanlæg. Udledningen af N, P og BI5 er derfor reduceret ved disse offentlige investeringer. Dette medfører et renere havmiljø, samt bedre badevandskvalitet. At Hedensted kommune giver en privat virksomhed tilladelse til årlige udledninger uden nogen form for rensning, og som påvirker vandkvaliteten negativt, krænker indlysende såvel proportionalitetsprincippet, som princippet om ligebehandling.

Hedensted Kommune er undervejs med miljøgodkendelser af 4 andre havbrug i området: Borre 1, Borre 2, Hjarnøsund Havbrug samt As Vig Havbrug. Tilsammen har disse havbrug påvirket miljøtilstanden negativt i området gennem mange år

I 2011 miljøgodkendte Hedensted Kommune havbrugene Hundshage og As Vig. Begge tilladelser blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Naturfredningsforening.

Natur- og Miljøankenævnet traf afgørelser, hvor de gav klagerne ret, sendte godkendelserne retur til Hedensted Kommune til fornyet behandling. Hedensted Kommune har trukket sagerne i langdrag, og det virker som Kommunen yderligere vil træne processen ved successive godkendelser. Det forekommer indlysende, at vurderingen af virkningen på miljøet må ses under ét fra de 5 havbrug i området, fordi brugene ligger inden for et mindre område, og tidevandsstrømninger sørger for opblanding og negativ påvirkning over et større område.

Hedensted Kommune lader basis for miljøgodkendelsen være en mangelfuld og misvisende miljøscreening. Manglerne i screeningen er bl.a., at den ikke belyser havbrugsanlæggenes indflydelse på vandgennemstrømningerne i farvandet, der primært er en ind- og udgående tidevandsstrøm. En tidevandsstrøm flytter primært materiale frem og tilbage. Desuden forholder screeningen sig ikke til, hvor meget forureningen fra havbrugene påvirker ålegræs og andet biologisk liv i området.

Hedensted Kommune hævder, at en miljøscreening er tilstrækkelig, når der ikke er sket ændringer i brugernes drift. I miljøgodkendelsen nævnes væsentlige ændringer: Alrø Sund Havbrug blev i 1997 delt i to og sammenlagt med Hjarnø Sund Havbrug og Hundshage Havbrug. Tilladelse til bure og fodring i vintermånederne må også siges at være en væsentlig ændring. Tilladelse til en række tang- og muslinge anlæg i området bør betragtes som væsentlige ændringer i forudsætningerne for havbrugene, idet de mange anlæg til sammen påvirker strømningforholdene i farvandet. Forsøgene med muslinger og tangdyrkning i tilknytning til havbrugene kan ikke betegnes som et entydigt miljømæssigt gode, idet der er væsentlige problemer med sedimentopblanding i vandsøjlen. Endvidere er edderfugles fouragering på de dyrkede muslinger og deraf følgende bortskræmning med gaskanoner, et forhold der er yderst kritisabelt, da edderfugl er udpegningsgrundlag for Natura 2000 område nr. 56.

Der er således god anledning til en grundig VVM-beskrivelse og habitatkonsekvensvurdering på Natura2000-området i stedet for den mildt sagt overfladiske VVM-screening.

I den sidste tilladelse fra Vejle Amt fra 1992 (forlænget med 7 års intervaller) gør Vejle Amt havbruget opmærksom på: "Etablering af saltvandsdambrug på land skal ske som erstatning for eksisterende havbrug" (Retningslinjer for havbrugsplanlægning i Vejle Amt, pkt. 5). Endvidere står (pkt.7): Den produktionsforøgelse i et saltvandsdambrug, der er mulig på grund af renseforanstaltninger, skal komme dels dambrugsejeren og dels miljøet til gode. Dambrugsejeren vil således få tildelt halvdelen af den mulige merproduktion". Endelig kræver Vejle Amt, at produktionen i de kystnære anlæg ophører i takt med, at havbrugsvirksomhederne opnår tilladelser til mere miljøskånsom produktion. Vejle Amt havde således en langsigtet strategi for nedbringelse af forureningen fra havbrugene. Hedensted Kommune kan ikke siges at fortsætte strategien. Tvært imod har de gennem miljøgodkendelsen ophævet de klausuler, som Vejle Amt lagde til grund for de oprindelige tilladelser.

Hundshage Havbrug er aldrig blevet vurderet og godkendt efter gældende lovgivning efter implementering af flere EU-Direktiver, og der er aldrig foretaget en VVM vurdering.

Danmarks Sportsfiskerforbund anderkender at Hundshage Havbrug er en igangværende lovlig aktivitet, som der allerede er givet en tilladelse til. Dette fratager ikke kommunen i at optræde, som den ansvarlige myndighed, der må forventes i forhold til at administrere efter gældende regler og love.

Der kan ikke herske tvivl om havbrugsdrift i området er omfattet af Habitatbekendtgørelsens krav om konsekvensvurdering, når en sådan aldrig er foretaget. En væsentlig grund må også være, at Naturstyrelsen påpeger at havbrugsdrift i området, er en trussel mod Natura 2000 område 56.

For en konsekvensvurdering i forhold til habitatbekendtgørelsen taler følgende:

"Fornyelse af en tilladelse eller godkendelse er omfattet af Habitatbekendtgørelsens krav om konsekvensvurdering, hvis aktiviteten kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Det gælder også, hvis en tidsbegrænset tilladelse skal forlænges, også selvom der søges om tilladelse til uændret at fortsætte en aktivitet. Reglen gælder, uanset om tilladelsen er udløbet på ansøgningstidspunktet eller ej. Reglen gælder også, hvis der søges om fornyet tilladelse, fordi en eksisterende tilladelse er udløbet uden at være udnyttet. De tilladelser, godkendelser og dispensationer, der er omfattet, fremgår af Habitatbekendtgørelsens § 8".

EU-Domstolen har bl.a. fastslået, at der gælder et særligt forsigtighedsprincip, når myndighederne skal forholde sig til ansøgninger om godkendelser, dispensationer mv., eller der skal vedtages en plan, der kan påvirke et habitatområde negativt.

Havbruget Hundshage er beliggende i den nordlige del af As Vig vest for Natura2000-område nr. 56. Længere mod syd ligger As Vig Havbrug. Derudover ligger der tre havbrug længere mod nord ud for Hjarnø. Disse tre ligger tæt på grænsen til et Natura2000-område - delvist indenfor.

Alle 5 havbrug skulle have haft en miljøgodkendelse senest i 2014. Det kan undre at Hedensted kommune vælger at sende godkendelsen til Hundshage Havbrug ud nu. Det virker uforståeligt, at der ikke foretages en samlet vurdering af de 5 havbrugs påvirkning, inden der sendes et forslag til godkendelse af hver enkelt samtidigt.

Danmarks Sportsfiskerforbund er af den overbevisning at der burde være foretaget en samlet vurdering af de 5 havbrug. Afgørelser efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3, 4 og 5 om dambrug, havbrug og andre erhvervsmæssige aktiviteter må ikke være til hinder for, at vandplanens miljømål opfyldes. Kommunerne skal især være opmærksomme på godkendelser og revurdering af godkendelser.

Danmarks Sportsfiskerforbund er opmærksom på at der ved fornyelse af tilladelser, er vandplanen ikke i sig selv til hinder for videreførelse af den hidtidigt tilladte ramme for udledning af næringsstoffer. Men vi ser ikke noget, der er til hinder for at kommunen udviser rettidig omhu og stiller krav, da den meddelte tilladelse rækker ind i 3. Vandplanperiode 2022-27, med den 8 årige retsbeskyttelse, der er indbygget i Miljøbeskyttelsesloven.

Sæsonvariationen i udledningen af næringsstoffer fra havbrug:

Fra Vandplan I Horsens Fjord oplandet:

Havbrug

Der forekommer 3 havbrug i Horsens yderfjord og 2 havbrug i As Vig:

- As Vig Havbrug
- Hjarnø Havbrug
- Borre I Havbrug
- Borre II Havbrug
- Havbruget Hundshage

På årsplan bidrager havbrug kun med en mindre del af den samlede næringsstofbelastning til kystvandene. De enkelte havbrug ses i tabel 2.2.5. I sommerperioden hvor næringsstofbelastningen fra land er lav, og mængden af planktonalger i vandet er begrænset af de tilførte næringsstofmængder, kan havbrugenes udledning af kvælstof og fosfor dog lokalt udgøre et væsentligt bidrag til fortsat vækst af planktonalger i vandet.

Sæsonvariationen i udledningen af næringsstoffer fra havbrug, er ikke medtaget i VVM-Screeningen. Variationer skyldes, at fiskene sættes ud i burene om foråret, og fodringen (og hermed udledningen af næringsstoffer) tiltager hen mod slagtningen af fiskene om efteråret.

Næringsstofudledningen fra havbrug kommer på et meget kritisk tidspunkt af året, hvor den negative påvirkning af den lokale miljøtilstand kan være meget stor. Udsivning af næringsstoffer til vandmiljøet fra landbruget er aftagende i sommerperioden og det tidlige efterår, hvor udledningen fra havbrugene topper. Dette fremgår heller ikke af Hedensted kommunes redegørelse. Der vil i forbindelse med medicinering af fiskene i burene, være en risiko for spredning af eksempelvis antibiotika til det omgivende vandmiljø.

Det strengeste af miljømålene er gældende:

I Natura 2000 plan for Horsens Fjord Natura 2000 område nr. 56 fremgår at hvor vandforekomster, også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

I Miljørapport (SMV 2009-15) for N56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave skriver Naturstyrelsen:

Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften vil fortsat true grå/grøn klit, kransnålalge-søer, brunvandede søer, tør hede, kalkoverdrev, sure overdrev, tidvis våde enge, rigkær samt alle skovnaturtyperne, mens næringsbelastning i form af fosfor og kvælstof fra diffuse kilder fortsat vil udgøre en trussel mod sandbanker, vadeflader, laguner, bugte og rev. Næringsstofbelastningen vil fortsat påvirke de arter, som finder føde i de marine områder, nemlig bjergand, ederfugl, fløjlsand, og hvinand. Også stor skallesluger og skarv, der begge lever af fisk, vil fortsat blive påvirket negativt.

Miljøfarlige stoffer og olieforurening vil fortsat være en trussel for dyre- og plantelivet på naturtyperne sandbanker, vadeflader, laguner, bugte og rev og for fuglene skarv, bjergand, ederfugl, fløjlsand, hvinand og stor skallesluger. Sælers reproduktionsevne og immunforsvar vil fortsat være truet af miljøfarlige stoffer.

(Min understregning)

Danmarks Sportsfiskerforbund mener ikke Hedensted Kommune på noget tidspunkt i miljøgodkendelsen har godtgjort, at udledningen af N, P og BI5 fra de 5 havbrug IKKE påvirker Natura 2000 området negativt. Vi læser Naturplanens Miljørapport, som havbrugene med rimelig sandsynlighed, er en trussel mod Natura 2000 områdets beskyttede naturtyper: Sandbanker(1110), Vadeflader(1140), Laguner(1150), Bugte(1160) samt Rev(1170).

Naturstyrelsens bekymring i en faglig miljørapport, får ikke Hedensted Kommune til at udarbejde en troværdig VVM-screening, der nødvendigvis må udløse en samlet VVM for de 5 havbrug. Dette mener vi er en alvorlig forsømmelse. Det er dog en mere alvorlig fejl, at kommunen på baggrund af Naturstyrelsens Miljørapport, ikke får udarbejdet en seriøs faglig troværdig habitatkonsekvensvurdering

Fra vejledning til bekendtgørelse nr. 408 om udpegning og administration af Natura 2000 områder:

I sager, hvor konsekvensvurdering efter Habitatdirektivet vurderes nødvendig, kan den integreres i VVM-redegørelsen. Det kan dog være hensigtsmæssigt at gennemføre konsekvensvurdering, før arbejdet med VVM-redegørelsen iværksættes. Det giver ikke megen mening at iværksætte den omfattende VVM-proces, som skal tage højde for langt mere end habitathensynene, hvis hensynet til Natura 2000-områder eller beskyttede arter i sig selv kan begrunde, at en plan ikke kan vedtages. En VVM-proces vil i sådanne situationer kunne være spild af ressourcer.

Hedensted kommunes forkerte konklusioner og fejl

Fra Hedensted kommunes miljøgodkendelse:

Hedensted Kommune har vurderet havbrugets påvirkning på det omgivende miljø. Der er foretaget en foreløbig vurdering af især påvirkning af det nærved liggende Natura2000-område. I vurderingsgrundlaget for miljøgodkendelsen indgår Vandplan, Naturplan samt en screening for påvirkning af Natura2000-området.

Nationale og lokale historiske overvågningsrapporter er gennemgået, for at vurdere om der kan ses sammenfald mellem havbrugsdrift og f.eks. forekomsten af iltsvind.

Der kan ikke påvises en direkte sammenhæng i de tilgængelige data.

Danmarks Sportsfiskerforbund er uforstående over Hedensted kommunes konklusion. Vi er enige i at det vanskeligt kan påvises en direkte sammenhæng mellem iltsvind og havbugsproduktion. Det er vel ikke det Kommunen skal. Men iltsvind skyldes blandt andet udledning af for mange næringsstoffer, hvoraf en %-del af disse stammer fra havbrug. Derfor kan en påvirkning ikke udelukkes, inden det er grundigt undersøgt. Kommunen skal vurdere den kumulative effekt af udledningerne. Da der ikke er målopfyldelse i forhold til Vandplan, og Naturplanen påpeger at for mange næringsstoffer truer Natura 2000 området, så kunne det forventes at Hedensted kommune ikke blot henviser i screeningsafgørelse for påvirkninger, at **”der ikke kan påvises en direkte sammenhæng i de tilgængelige data”**.

Vandplan I (2009-15):

Punktkildebelastning af overfladevande Hovedvandopland Horsens Fjord				
Type	Kvælstof t/år		Fosfor t/år	
	2010	2015	2010	2015
Renseanlæg	107,4	107,7	3,41	2,91
Regnbetingede udledninger	23,3	23,3	4,82	4,83
Dambrug	0,6	0,6	0,07	0,07
Virksomheder	0,0	0,0	0,00	0,00
Spredt bebyggelse	29,3	25,3	6,56	3,25
Havbrug	26,0	26,0	2,72	2,72
I alt	186,6	182,9	17,58	13,78

Tabel 2.2.2. Punktkildebelastningen til overfladevande i Hovedvandopland Horsens Fjord, opgjort på nuværende belastning og baseline 2015 belastning.

Kommunens vurdering – udledning af N, P og BI5

Produktionen medfører direkte udledning af en række stoffer til havet. Udover at tilføre stoffer som kvælstof og fosfor, udledes også organisk stof. Nedbrydning af organisk stof bidrager til, at der i visse perioder og under meteorologiske og hydrologiske ugunstige forhold kan opstå iltsvind. Organisk stof, der synker ned på havbunden bidrager desuden til, at havbunden under netburene påvirkes.

Der er foretaget undersøgelser af, hvordan bund/sediment påvirkes under havbrug.

Af rapporten fremgår det, at der i produktionsperioden sker en akkumulering af organisk stof i sedimentet, men at bundforholdene under burene genoprettes efter vinterbrakperioden.

Ulemperne ved sedimentudledning (organisk iltforbrugende slam - BI5) er ikke behandlet grundigt nok i godkendelsen. Det nævnes, at der ikke forventes at finde en ophobning sted under burene, samt at slammet ikke ses at udgøre en ulempe for lavvandsområderne. Hvis der ikke finder en ophobning sted under burene, må det nødvendigvis transporteres til andre områder i det lavvandede kystområde. Dette betyder jo ikke, at det dermed ikke påvirker plante- og dyrelivet negativt. Postulatet om, at slammet ikke er en ulempe på lavvandsområderne, er ikke noget man ulejlig sig med at sandsynliggøre. End ikke den rigtige mængde af iltforbrugende slam (BI5) oplyses. Den kan beregnes til 110 tons årligt (kilde: ”BAT for fiskeopdræt i Norden” - Nordisk Ministerråd 2013) alene fra Hundshage Havbrug, hvilket med hensyn til påvirkning, svarer til urensset spildevandsudledning fra 5.000 indbyggere eller mere korrekt, til urensset spildevand fra 8.500 personer, da påvirkninger sker over 7 produktionsmåneder. Påvirkninger af slammet er heller ikke noget, som overvågningssystemet i området opfanger, men Danmarks Sportsfiskerforbund kan nævne, at ved 13 besøg i området mellem Snaptun og Hundshage i perioden 9/1 2014 til 23/3 2015, var kystvandet kulsort med en sigtdybde under 1 cm i 3 tilfælde og uklart i 5. Der henviser til optagelser på U-tube se: <https://youtu.be/2l--rmwJi9E>, der er Optaget ved Tønballe mellem Snaptun og Hundshage yderst i Horsens Fjord den 7. marts

2015. Der var stærk østlig vind, og slammet blev hvirvlet op og fordelt med tidevandet. Det dækkede område fra Hundshage og halvvejs til Snaptun mellem havstokken og et par hundrede meter udad

I de nævnte 8 tilfælde havde sydøstlig blæst rejst sedimentlaget, og tidevandet havde trukket det ind i fjorden, så adskillige kvadratkilometer vandflade var kulsort. Udledningernes og sedimentets belastning af miljøforholdene kan også aflæses i den manglende udvikling af ålegræssets voksedybde. Der er langt mellem vandplan I's tilstandsbeskrivelser og god miljøtilstand, så Vandplan I peger på behovet for iværksættelse af særlige tiltag for Horsens Fjord.

Der gives i godkendelse tilladelse til overvintring af netbure. Det står imidlertid ikke klart hvad formålet er. Er der tale om overvintring af ellers slagteklare ørreder eller om tidlig udsætning? Det kunne Hedensted Kommune heller ikke oplyse på et offentligt møde om miljøgodkendelsen den 9. april 2015. Det betyder med andre ord, at kommunen har givet en tilladelse til vinterbure uden at forstå formålet dermed, og endda uden at ønsket stod i ansøgningen. Vinterbure med fodring holdes også fuldstændig udenfor VVM-screeningen. Ved den forsøgsvisse tilladelse til at overvintrere fisk i netburene, er der ikke godtgjort om bundforholdene kan genoprettes efter "vinterbrakperioden", som beskrevet ovenfor i Kommunens vurdering.

Kommunens vurdering af størrelsen på udledningerne:

Iflg. Vandplanen er vandkvaliteten i området betegnet som ringe, og målsætningen for området er ikke opfyldt. Det fremgår desuden, at den væsentligste årsag til vandområdets tilstand primært skyldes tilførsel af næringsstoffer. Se også afsnittet "Natura2000".

Der er stillet vilkår om, at den hidtil tilladte samlede udledning af næringsstoffer fortsat er gældende og dermed lagt vægt på, at udledning fra havbruget ikke øges.

Udledning af næringsstoffer fra havbrugene udgør en lille %-del af den samlede udledning til vandområdet. %-delen vil variere hen over året, idet både udledning fra havbrugene og udvaskning fra land varierer. Betydningen af havbrugets udledning varierer tilsvarende, da udledning herfra udgør en større andel, når udvaskning fra land er mindst i sommermånederne.

I nedenstående oversigt tabel 2.2.9. fra Vandplan for Horsens Fjord (2009-2015) ses at de 5 havbrug i 2015 vil udlede 2 % af N-udledningen og 9 % af P. Da der ikke er målopfyldelse i forhold til Vandplanens miljømål og der er viden om trusler mod områdets naturværdier, er Kommunens konklusioner ganske uforståelige.

Fosfor	2005-2009		2015	
	tons P	%	tons P	%
Åbent land bidrag:				
Landbrug, baggrund og spredt bebygg.	22,04	67	18,73	64
Punktkilder:				
Renseanlæg	3,41	10	2,91	10
Regnbetingede udledninger	4,82	15	4,83	16
Dambrug	0,07	0	0,07	0
Industri	0,00	0	0,00	0
Havbrug	2,72	8	2,72	9
Bruttotilførsel	33,05	100	29,25	100
Retention ²⁾	1,47	4	1,19	4
Nettotilførsel, stofafstrømning til hav ²⁾	31,58	96	28,05	96

Kvælstof	2005-2009		2015	
	tons N	%	tons N	%
Naturlig baggrundsbelastning ¹⁾	336,55	21	336,55	21
Landbrug	1108,2	69	1071,8	68
Punktkilder:				
Renseanlæg	107,4	7	107,7	7
Regnbetingede udledninger	23,3	1	23,3	1
Dambrug	0,6	0	0,6	0
Industri	0,0	0	0,0	0
Spredt bebyggelse	29,4	2	25,3	2
Havbrug	26,0	2	26,0	2
Bruttotilførsel	1602,0	100	1566,0	100
Retention	123,46	8	119,07	8
Nettotilførsel, stofafstrømning til hav	1478,5	92	1447,0	92

Tabel 2.2.9. Den samlede årlige vandbårne kildeopsplittede belastning fra Hovedopland Horsens Fjord beregnet som normaliseret belastning for perioden 2005-2009. Forudsætninger for beregning af belastningen ved Baseline 2015 fremgår af tabel 2.5.1.

Mange af de naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, vurderes at være påvirket af atmosfærisk kvælstofdeponering (eutrofiering), ligesom de marine naturtyper er truet af næringsstofbelastning, primært udvaskning, fra dyrket landbrugsjord.

Da 2 % af N og 9 % af P udledningen kommer fra de 5 havbrug, er Danmarks Sportsfiskerforbund ikke enig i Hedensted kommunes vurdering i at dette er et ubetydeligt bidrag, er vi er derfor også uenig i Hedensted kommunes konklusion om **”at udledning fra havbrug udgør en lille %-del af den samlede udledning til vandområdet”**.

Danmarks Sportsfiskerforbund er af den overbevisning at i sommerperioden, kan udledning fra havbrugene været områdets væsentligste påvirkning med næringsstoffer. Udledning fra land er minimal, og fiskene størrelse og vækst øges i sensommeren.

Andre misforhold i Hedensted kommunes godkendelse:

Kommunen modsiger sig selv i argumentationen.

Fra S. 21 i Godkendelsen:

Fælles for alle havbrug er, at der højst sker en påvirkning i niveauet af næringsstoffer lokalt omkring havbrugene i den periode, hvor der er fiskeproduktion, og at der ses generelt ikke en opbygning af næringsstoffer over årene. Der sker således en reetablering af havbunden på havbrugslokaliteter henover vinterperioden, hvor fiskeproduktionen er indstillet.

På baggrund af den samlede viden om havbrugsproduktion, er der en høj sikkerhed for, at hverken anlægget i sig selv eller den fortsatte drift af alle fem eksisterende havbrug, vil medføre en u hensigtsmæssig påvirkning af det omgivende havmiljø eller have væsentlig negativ betydning for de naturtyper og arter, der er i udpegningsgrundlaget for Natura2000-området i forhold til udledning af næringsstoffer, medicin og hjælpestoffer.

Kommunen modsiger igen sig selv. Der er ikke en periode, hvor fiskeproduktionen er indstillet. Der gives for søgsvi tilladelse til overvintring af fisk i netburene.

Vi ser endvidere ikke den nødvendige dokumentation i forhold til, at de 5 havbrug ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning af Natura 2000 området.

I generelle retningslinjer i Naturplan for Habitatområde H 52 står i retningslinje 1.6:

For de marine naturtyper sandbanker, bugter og rev sikres det, at projekter og aktiviteter ikke skader lokaliteterne og dermed trækfuglene skarv, ederfugl, bjergand, fløjlsand, hvinand og stor skallesluger.

Næringsstofbelastning udgør en trussel mod de marine naturtyper sandbanker, vadeflader, laguner, bugter og rev.

Usikkerhed om hvilke arter der må produceres i Hundshage Havbrug:

Hedensted Kommune er i tilladelsen ikke tydelig med hensyn til hvilke arter, der må udsættes i burene. Ét sted i miljøgodkendelsen står regnbueørreder, men andre steder står laksefisk. Havbrugene i området har tidligere eksperimenteret med andre arter, bl.a. helt. Det er korrekt, at regnbueørreder næppe bastarderer med vilde laksefisk i Danmark, men der træffes hvert år under elektrofiskeri regnbueørreder fra havbrugene i vandløbene til Horsens Fjord-oplandet. Regnbueørreder ses blande sig i havørrederne leg på gydebanksene, og der er også indikation på, at regnbueørreder, der ikke trives og vokser ender i Fjorden. Regnbueørreder observeredes i stort tal i Horsens Fjord og farvandet ud for i slagtemåned november 2014. I oktober 2013 undslap ca. 60 tons regnbueørreder fra Hjarnøsund og Borre Havbrug ved ekstremt lavvande. Det sidste er i øvrigt ikke nævnt i miljøgodkendelsen som en ekstremhændelse, der berettiger til øget burkontrol. Som en yderligere risikofaktor skal nævnes, at fjordvandet i sommeren 2014 nåede op på 24 gr. med store dødeligheder blandt burfiskene i havbrugene.

Afslutningsvis kan konstateres:

Havbrugene i Horsens Fjord og As Vig forurener området i stort omfang, og sandsynligvis mere end de officielle tal godtgør. De medvirker til, og udgør en ikke ubetydelig trussel mod opfyldelsen af målsætningerne for Natura2000-område nr. 56, og hindrer opnåelse af god miljøtilstand for Horsens Fjord og kystvandene ud for Fjorden.

Det er en fejl at havbrugene i Horsens Fjord tildes en miljøgodkendelse uden en VVM-screening og habitatkonsekvensvurdering af Natura2000-område nr. 56.

Hedensted Kommune og ansøger har nu haft 2 forgæves forsøg til at frikende havbrugene for forurening af området og har tidsmæssigt trukket godkendelsesprocessen langt udover det rimelige.

Det er endvidere kritisabelt at de 5 havbrug ikke vurderes samlet i forbindelse med deres påvirkning.

Havbrugsproduktionen i og uden for Horsens Fjord bør udfases snarest og erstattes af recirkulerede saltvandsdambrug på land i overensstemmelse med Vejle Amts udmelding fra 1992.

Hedensted kommune bør fastlægges en bindende tidsramme for udfasningen. Hvis ansøger ikke ønsker denne omstilling, må havbrugene lukke med udgangen af denne produktionssæson.

Hvis myndigheden på baggrund af en foreløbig vurdering, der er udtryk for et kvalificeret skøn, kan afvise, at en plan eller projekt i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, er der ikke efter Habitatbekendtgørelsen pligt til at udarbejde en nærmere konsekvensvurdering. Hvis der er tvivl om der kan være en væsentlig påvirkning, er en nærmere konsekvensvurdering nødvendig. Danmarks Sportsfiskerforbund mener ikke der kan være tvivl om at havbrugene i området, i sensommerperioden udgør en væsentlig negativ påvirkning af dyre- og plantelivet.

Afgørelser efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3, 4 og 5 om dambrug, havbrug og andre erhvervmæssige aktiviteter må ikke være til hinder for, at vandplanens miljømål opfyldes. Kommunerne skal især være opmærksomme på godkendelser og revurdering af godkendelser vedr. udledning af spildevand til vandløb, søer eller havet og på udledninger fra dambrug, som ikke er miljøgodkendt.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener ikke at havbrugene i området har en miljøgodkendelse, der på nogen måde lever op til gældende love og regler. Inge af de 5 havbrug er vurderet efter gældende national lovgivning, hvor kravene er væsentligt skærpet efter EU-Vandrammedirektiv, samt EU's-Habitatdirektiv er blevet implementeret i dansk lovgivning.

Det ser ikke godt ud med målopfyldelse i Vandplan I for Horsens Fjord vandoplandet:

Vandområde	Tilstand - Ålegræs		Bemærkninger - Supplerende tilstandsvurdering				Målopfyldelse
	Dybdegrænse (meter/EQR)	Klassifikation (tilstands-klasse)	Ålegræs-data	'Teoretisk' dybdegrænse ålegræs	Kvælstofbelastning ¹⁾	Øvrige tilstandsvariable	Ja/Nej/Måske
Horsens Inderfjord	1,3/0,15	Dårlig	Flere år				N
Horsens Yderfjord	2,3/0,20	Dårlig	Flere år				N
Endeløve og Kystvandet fra Norsminde Fjord	4,3/0,35	Ring	Flere år				N
Norsminde Fjord ²⁾	u.g.	Ikke klassificerbar	i.d.	÷	÷	÷ ³⁾	N

Tabel 2.3.8. Tilstand for hoveddybde af ålegræs, angivet i meter samt som økologisk kvalitetsratio (EQR), samt tilhørende klassifikation og målopfyldelse i Hovedvandopland Horsens Fjord. Data er opgjort i 2009/2010. Det er ikke muligt at angive den fremskrevne tilstand. For områder med en 'ikke-klassificerbar' tilstand, er der foretaget en supplerende tilstandsvurdering, for hvilken datagrundlag for ålegræs, støtteparametre, belastningsforhold og andre typer af tilstandsdata er vurderet under "Bemærkninger", se tekst. u.g.: utilstrækkeligt grundlag for at angive tilstand/EQR og dermed klassifikation;

i.d.: ingen eller utilstrækkelige data; + og ÷: understøtter hhv. understøtter ikke målopfyldelse

1) Fremskreven (baseline 2015) N-belastning i relation til N-belastning ved målopfyldelse

2) Det beregnede miljømål for ålegræsdybden overstiger af beregningstekniske årsager dybden i området, se tekst for yderligere forklaring.

3) Næringsstofpåvirket (forekomst af løstliggende enårige alger m.m.).

Kommende Vandplan II 2016-21.

Miljøministeren skal i overensstemmelse med vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning offentliggøre en oversigt over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver.

Formålet med at udarbejde en oversigt over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver er at sikre, at de mest betydende udfordringer i forhold til at opnå god tilstand i vandområderne bliver identificeret og inddraget i de kommende vandområdeplaner

"Oversigt over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver, Vandområdedistrikt Jylland og Fyn":

De væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver omfatter en liste over de påvirkninger, som har størst indvirkning på miljøtilstanden i Danmarks vandløb, søer, kystvande og grundvand, og som i større eller mindre udstrækning er medvirkende til, at nogle vandområder ikke kan opfylde vandrammedirektivets mål om god økologisk og god kemisk tilstand.

Påvirkninger af vandkvalitet i Vandområdedistrikt Jylland og Fyn:

- Vandbårne næringsstofftilførsler af kvælstof og fosfor fra landbrug samt spildevandstilførsler fra punktkilder herunder husholdninger, industri og havbrug
- Miljøfarlige forurenende stoffer fra bl.a. husholdninger, skibsfart, havbrug og øvrige erhverv

Danmarks Sportsfiskerforbund er vidende om at Vandplan II er i høring til 23. juni 2015.

VVO er udarbejdet og påvirkningerne er primært identificeret på baggrund af det nationale overvågningsprogram, det foreliggende udkast til vandplan 1 samt Basisanalyse for Vandområdeplan 2015-2021. Påvirkningerne omfatter eksempelvis regulering af vandløb og næringsstofftilførsel fra landbrug og spildevandsanlæg – de bygger på et fagligt grundlag og bør være kendte i kommunerne.

Afslutningsvis er Danmarks Sportsfiskerforbund ikke i tvivl om, at Natur- og Miljøklagenævnet vil se lige så kritisk på nærværende VVM-afgørelse og miljøgodkendelse, som da de underkendte Hedensted kommunes miljøgodkendelse af produktionerne på Hundshage Havbrug og på As Vig Havbrug - NMK J.nr.: 10-00391 og 10-00390. Disse blev sendt retur til Kommunen til fornyet behandling.

Danmarks Sportsfiskerforbund skal derfor opfordre Natur- og Miljøklagenævnet til at annullerer Hedensted kommunes miljøgodkendelse, samt afgørelsen om IKKE-VVM-tilladelse til Hjarnø Havbrug A/S. Vi finder ikke driften af Hundshage Havbrug, kan forsætte på meddelte vilkår og de konsekvenser dette medfører for mennesker og miljø.

Foto: Horsens yderfjord 9. januar 2014

Med venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen
Miljøkonsulent